

KIRJALLINEN KYSYMYS 12/2005 vp

Äänioikeusilmoitusten kieliversiot

Eduskunnan puhemiehelle

Maassamme on erinomainen käytäntö ilmoittaa ennen vaaleja jokaiselle äänioikeutetulle hänen äänioikeudestaan ja äänestyspaikastaan. Ilmoitus annetaan lain mukaan suomen tai ruotsin kielellä. Viimeksi kuluneiden 10—15 vuoden aikana on maahanmuuttajien määrä kasvanut. Valittavasti kotouttamistoimet eivät ole onnistuneet niin hyvin, että heistä läheskään kaikki pystyisivät selviytymään suomen tai ruotsin virkielellä.

Käytännössä ovat eri alojen viranomaiset, esimerkiksi työvoimaministeriö, tuottaneet tietoa maahanmuuttajille useilla eri kielillä. Myös sellaisissa kunnissa, joissa on paljon maahanmuuttajia, on kunnan palveluista tuotettu monenkielistä tietoa. Palvelukielinä on käytetty esimerkiksi englantia, venäjää, arabiaa ja kurdia.

Viime syksyn kunnallisvaalien aikaan moni maahanmuuttaja ei ollut ymmärtänyt saamansa äänioikeusilmoituksen sisältöä, ja ilmoitusposti oli jopa heitetty pois. Tuntumaksi jäi, että monel-

ta jäi äänioikeus käyttämättä pelkästään kieliongelmiensa vuoksi. Jotta kansalaiset eivät joutuisi eriarvoiseen asemaan, pitäisi olla mahdollista tuottaa äänioikeusilmoituksia myös esimerkiksi edellä mainituilla palvelukielillä äänioikeutetun kielen mukaan. Vähintään ilmoituksen olisi oltava suomen ja ruotsin kielen lisäksi englannin kielellä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Ryhtyykö hallitus selvittämään maahanmuuttajien äänioikeuden käyttämättä jättämistä kieliongelmiensa vuoksi ja

aikooko hallitus ryhtyä valmistelemaan tarvittavien palvelukielten käyttöönottoa äänioikeusilmoituksissa?

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 2005

Sari Essayah /kd

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vas-
tattavaksi kansanedustaja Sari Essayahin /kd
näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK
12/2005 vp:

*Ryhtyykö hallitus selvittämään maahan-
muuttajien äänioikeuden käyttämättä
jättämistä kieliongelmiin vuoksi ja*

*aikooko hallitus ryhtyä valmistelemaan
tarvittavien palvelukielien käyttöönot-
toa äänioikeusilmoituksissa?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Perustuslain (731/1999) 14 §:n mukaan Suomes-
sa asuvalla ulkomaalaisella on oikeus äänestää
kunnallisvaaleissa ja kunnallisissa kansanään-
estyksissä, ja julkisen vallan tehtävänä on edistää
yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnal-
liseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään kos-
kevaan päätöksentekoon. Vaalilain (714/1998)
2 §:n 2 momentin mukaan europarlamenttivaaleis-
sa äänioikeutettuja ovat myös ne Euroopan
unionin muun jäsenvaltion kansalaiset, jotka asu-
vat Suomessa ja ovat ilmoittautuneet täällä ääni-
oikeutetuiksi.

Vaalilain 21 §:n mukaan Väestörekisterikes-
kus laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle
henkilölle ilmoituskortin (ilmoitus äänioikeu-
desta) ja lähettää kortit viimeistään torstaina 24.
päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille,
joiden osoite on tiedossa. Ilmoituskortti on
suomenkielinen, jos väestötietojärjestelmään on
henkilön äidinkieleksi tai asiointikieleksi merkit-
ty suomi, ja ruotsinkielinen, jos henkilön äidin-

kieleksi on merkitty islanti, norja, ruotsi tai tanska
tai asiointikieleksi on merkitty ruotsi. Jos äidinkieli
on jokin muu ja asiointikieltä ei ole mer-
kitty, kortti kirjoitetaan yksikielisessä kunnassa
kunnan kielellä ja kaksikielisessä kunnassa kun-
nan enemmistön kielellä. Ahvenanmaalla vaki-
naisesti asuville lähetetään ruotsinkielinen kortti
ja ulkomailla vakinaisesti asuville muuttumatto-
mien tietojen osalta kaksikielinen kortti.

Asiointikielestä säädetään väestötietolain
(507/1993) 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa, jonka
mukaan Suomen kansalaisesta tallennetaan väes-
tötietojärjestelmään henkilön ilmoittamat tiedot
äidinkielestä ja asiointikielestä, suomesta tai
ruotsista, jos kumpikaan näistä ei ole henkilön äidinkieli.
Lain 4 §:n 4 momentissa puolestaan to-
detaan, että ulkomaalaisesta voidaan tallettaa sa-
mat tiedot, jos se on mm. Suomessa asumisen
vuoksi tarpeen.

Mainittakoon myös, että kielilain (423/2003)
19 §:n 3 momentin mukaan mm. viranomaisten
lähettämässä ilmoituksissa on käytettävä vastaan-
ottajan kieltä (suomea tai ruotsia), jos se on tie-
dossa tai kohtuudella selvitettävissä, taikka sekä
suomea että ruotsia. Saamen kielilain
(1086/2003) 8 §:n 5 momentin mukaan yleisten
vaalien tai kansanäänestysten ilmoituskortteja ei
laadita saamen kielellä.

Vaikka ilmoituskortteja ei siis olekaan lähetetty
kuin suomen- ja ruotsinkielisinä, on kuitenkin
huomattava, että europarlamenttivaaleissa ja
kunnallisvaaleissa Väestörekisterikeskus infor-
moi vaalilain 22 §:n mukaisesti henkilökohtai-
sella kirjeellä Suomessa asuvia ulkomaalaisia ää-
nioikeudesta ja vaalioikeudesta sekä menettelys-
tä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja
vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi. Tämä kirje on
ollut suomen-, ruotsin- ja englanninkielinen.

Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että myös Suomessa asuvat ulkomaalaiset voivat mahdollisimman vaivattomasti käyttää vaali- ja osallistu-

misoikeuksiaan. Ministeriö tulee jatkossa omalta osaltaan selvityttämään, millaisia toimenpiteitä tämän tavoitteen toteuttamiseen tarvitaan.

Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 2005

Oikeusministeri Johannes Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 12/2005 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Essayah /kd:

Har regeringen för avsikt att utreda det att invandrarna inte använde sin rösträtt på grund av språkproblem och

ämnar regeringen vidta åtgärder för att bereda ibruktagande av behövliga servicespråk i anmälan om rösträtt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 14 § i grundlagen (731/1999) har varje i Finland bosatt utlänning rätt att rösta i kommunalval och kommunala folkomröstningar och det allmänna skall främja den enskildes möjligheter att delta i samhällsrelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Enligt 2 § 2 mom. i vallagen (714/1998) är röstberättigade vid Europaparlamentsvalet också medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen som bor i Finland och som här har anmält sig som röstberättigade.

Enligt 21 § i vallagen utarbetar Befolkningsregistercentralen över var och en som införts i rösträttsregistret ett meddelandekort (anmälan om rösträtt) och sänder det senast torsdagen den 24 dagen före valdagen till de röstberättigade vilkas adress är känd. Meddelandekortet är finskspråkigt om det i befolkningsdatasystemet har registrerats att personens modersmål eller kontaktspråk är finska, och svenskspråkigt om det i befolkningsdatasystemet har registrerats att personens modersmål är isländska, norska, svenska el-

ler danska eller om kontaktspråket är svenska. Om modersmålet är något annat och det inte finns någon uppgift om kontaktspråket skrivs kortet i en enspråkig kommun på kommunens språk och i en tvåspråkig kommun på kommunens majoritetsspråk. För dem som bor stadigvarande på Åland sänds ett svenskspråkigt kort och för dem som bor stadigvarande utomlands sänds ett tvåspråkigt kort om uppgifterna är oförändrade.

I 4 § 1 mom. 4 punkten i befolkningsdatalagen (507/1993) föreskrivs om kontaktspråket. Enligt denna punkt registreras i befolkningsdatasystemet i fråga om finska medborgare de uppgifter som personen lämnat om modersmål och kontaktspråk, finska eller svenska, om ingetdera av dessa språk är personens modersmål. I lagens 4 § 4 mom. bestäms att samma uppgifter kan registreras om en utlänning om det är behövligt bland annat på grund av boende i Finland.

Det bör också nämnas att enligt 19 § 3 mom. i språklagen (423/2003) skall bland annat i meddelanden som myndigheten sänder användas mottagarens språk (finska eller svenska) om myndigheten vet vilket det är eller utan oskäligt besvär kan ta reda på det, eller använda både finska och svenska. I 8 § 5 mom. i samiska språklagen (1086/2003) föreskrivs att meddelandekort för val och folkomröstningar inte upprättas på samiska.

Det bör också påpekas att även om meddelandekortet inte har sänts på andra språk än finska och svenska, enligt 22 § i vallagen informerar befolkningsregistercentralen vid Europaparlamentsvalet och kommunalvalet med ett personligt brev utlänningar som bor i Finland om att de kommer att ha rösträtt och vara valbara vid valet samt om det förfarande som skall iaktas för utövande av rösträtten och rätten att bli uppställd

som kandidat. Detta brev har varit finsk-, svensk- och engelskspråkigt.

Justitieministeriet anser att det är viktigt att även utlänningar som bor i Finland så lätt som

möjligt kan utöva sin rätt att rösta och delta i valet. Ministeriet kommer i fortsättningen att för sin del utreda vilka åtgärder som behövs för att detta mål kan nås.

Helsingfors den 23 februari 2005

Justitieminister Johannes Koskinen